

1 Za akých okolností môže rodič zákonne premiestniť dieťa do iného štátu bez súhlasu druhého rodiča?

1.1 V prvom rade je potrebné poukázať na komplexnú novelu úpravy výkonu rodičovských práv a povinností voči maloletým deťom prostredníctvom pozmeňovacieho zákona o úprave výkonu rodičovských práv a povinností voči maloletým deťom a právnej úprave mien z roku 2013 (Kindschafts- und Namensrecht-Änderungsgesetz 2013, BGBl I 2013/15), ktorý nadobudol účinnosť 1. februára 2013. Odvtedy sú úpravy k určaniu pobytu súčasťou § 162 všeobecného občianskeho zákonníka (Allgemeines bürgerliches Gesetzbuch – ABGB), ktorý však nemožno vnímať izolovane, ale vo všeobecnom kontexte s inými ustanoveniami práva vo veciach výkonu rodičovských práv a povinností voči maloletým deťom.

1.2 Bez súhlasu druhého rodiča môže rodič premiestniť dieťa do iného štátu v každom prípade po prvé vtedy, ak je dieťa zverené do výhradnej starostlivosti premiestňujúceho rodiča, po druhé, ak druhého rodiča o tom predtým vyzoomel, a po tretie, ak zanechaný rodič k tomu v rámci primeranej lehoty nevyjadril odmietavé stanovisko a nepodal na súde žiadny príslušný návrh (na odňatie alebo obmedzenie rodičovských práv a povinností). Ak druhý rodič návrh podá, súd rozhodne o tom, či je premiestnenie zákonné alebo nie. Na účely zaistenia rozhodnutia o zmene pobytu môže súd nariadiť aj zákaz vycestovania s dieťaťom [§ 107 ods. 3 č. 4 zákona o nesporných konaniach (Außerstreitgesetz – AußStrG)].

Vyjadrenie rodiča, ktorému dieťa nebolo zverené do starostlivosti, týkajúce sa presťahovania dieťaťa do zahraničia, musí druhý rodič zohľadniť, ak želanie, ktoré je v ňom vyjadrené, lepšie zodpovedá záujmu dieťaťa.

Ak rodič, ktorému je dieťa zverené do výhradnej starostlivosti, druhého rodiča o plánovanom presťahovaní nevyzoomel, pričom oznamovať podstatné záležitosti je povinný (§ 189 ods. 1 č. 1 všeobecného občianskeho zákonníka, presťahovanie do zahraničia je v každom prípade takouto situáciou), alebo sa do zahraničia presťahuje napriek závažnému odmietavému vyjadreniu druhého rodiča, nejedná sa napriek tomu (pre nedostatok opatrovníckeho práva druhého rodiča) o porušenie opatrovníckeho práva v zmysle čl. 3 Haagskeho dohovoru o občianskoprávných aspektoch medzinárodných únosov detí, ale iba o porušenie ustanovení rakúskeho rodinného práva, ktoré sa týkajú vnútorného pomeru medzi rodičmi, pričom toto porušenie môže viesť k dôsledkom z hľadiska rodinného práva (od jednoduchého poučenia až po zmenu rodičovských práv a povinností).

1.3 Ak sú výkonom rodičovských práv a povinností poverení obidvaja rodičia, potom by mali, pokiaľ je to uskutočniteľné a možné, vykonávať rodičovské práva a povinnosti na základe vzájomnej dohody (§ 137 ods. 2 posledná veta všeobecného občianskeho zákonníka).

Je potrebné rozlišovať, či dieťa premiestňuje do zahraničia a) ten rodič, v ktorého domácnosti je dieťaťu poskytovaná hlavná starostlivosť, alebo b) druhý rodič, v ktorého domácnosti nie je dieťaťu poskytovaná hlavná starostlivosť. Rodič, v ktorého domácnosti nie je dieťaťu poskytovaná hlavná starostlivosť, koná v každom prípade protiprávne v zmysle článku 3 Haagskeho dohovoru o občianskoprávných aspektoch medzinárodných únosov detí. V prípade rodiča, v ktorého domácnosti je dieťaťu poskytovaná hlavná starostlivosť, je právna situácia zložitejšia:

Uvádzaný § 189 ods. 1 č. 1 všeobecného občianskeho zákonníka o povinnosti vyzoomieť druhého rodiča o podstatných záležitostiach platí aj pre prípad, ak sú výkonom rodičovských práv a povinností poverení obaja rodičia (§ 189 ods. 5 všeobecného občianskeho zákonníka). Či už samotné nevyzoomenie podľa § 189 ods. 1 č. 1 všeobecného občianskeho zákonníka zakladá porušenie opatrovníckeho práva v zmysle článku 3 Haagskeho dohovoru o občianskoprávných aspektoch medzinárodných únosov detí alebo nie, to ešte nie je podľa novej právnej situácie úplne objasnené, pretože k tomu síce existujú rôzne právne teórie, stále však žiadna judikatúra.

Vyjadrenie rodiča, v ktorého domácnosti nie je dieťaťu poskytovaná hlavná starostlivosť, musí byť zohľadnené aj v tomto prípade, pokiaľ želanie, ktoré je v ňom vyjadrené, lepšie zodpovedá záujmu dieťaťa. Nevyzoomenie môže byť nezávislé od kvalifikácie protiprávneho porušenia opatrovníckeho práva v zmysle Haagskeho dohovoru o občianskoprávných aspektoch medzinárodných únosov detí vo vnútornom vzťahu konaním proti rakúskemu rodinnému právu a vyvolať uvádzané dôsledky.

1.4 Ak sú výkonom rodičovských práv a povinností poverení obaja rodičia, bez stanovenia toho, v domácnosti ktorého z nich je dieťaťu poskytovaná hlavná starostlivosť, je potrebné získať súhlas druhého rodiča. V prípade absencie súhlasu druhého rodiča je možné požiadať o rozhodnutie súd príslušný vo veciach opatrovníctva (Pflegschaftsgericht). Súd musí pri svojom rozhodnutí brať na zreteľ záujem dieťaťa, ako aj práva rodičov na ochranu pred násilím, slobodu pohybu a slobodnú voľbu povolania (§ 162 ods. 3 všeobecného občianskeho zákonníka). Aj v tomto prípade je však navonok každý rodič oprávnený samostatne zastupovať dieťa, pokiaľ mu nebolo právo na výkon rodičovských práv a povinností (v oblasti určenia pobytu) právoplatne alebo s predbežnou účinnosťou odňaté.

2 Za akých okolností je nutný súhlas druhého rodiča na premiestnenie dieťaťa do iného štátu?

Súhlas druhého rodiča sa v každom prípade vyžaduje, ak premiestňujúci rodič buď a) nie je poverený výkonom rodičovských práv a povinností alebo b) síce výkonom rodičovských práv a povinností poverený je, dieťaťu však nie je hlavná starostlivosť poskytovaná v jeho domácnosti.

V prípadoch, v ktorých sa chce s dieťaťom do iného štátu presťahovať a) rodič, v ktorého domácnosti je dieťaťu poskytovaná hlavná starostlivosť, alebo b) rodič, ktorému je dieťa zverené do výhradnej starostlivosti, musí vo vnútornom vzťahu dodržať povinnosť vyzoomenia podľa § 189 všeobecného občianskeho zákonníka (pozri otázku 1) a vyjadrenie vyzoomeného rodiča zohľadniť, pokiaľ lepšie zodpovedá záujmu dieťaťa.

3 Ak druhý rodič nesúhlasí s premiestnením dieťaťa do iného štátu, hoci je to nutné, ako možno dieťa zákonne premiestniť do iného štátu?

3.1 Ak sú výkonom rodičovských práv a povinností poverení obaja rodičia bez toho, aby bolo stanovené, v domácnosti ktorého z nich má byť dieťaťu poskytovaná hlavná starostlivosť, musí sa ten rodič, ktorý chce preniesť bydlisko do zahraničia bez súhlasu druhého rodiča, obrátiť na súd príslušný vo veciach opatrovníctva (Pflegschaftsgericht). Súd musí pri svojom rozhodnutí o schválení brať na zreteľ záujem dieťaťa a zohľadniť práva rodičov na ochranu pred násilím, slobodu pohybu a slobodnú voľbu povolania (§ 162 ods. 3 všeobecného občianskeho zákonníka).

3.2. Ak nie je rodič, ktorý sa chce s dieťaťom premiestniť do zahraničia, vôbec poverený výkonom rodičovských práv a povinností, alebo v jeho domácnosti nie je poskytovaná hlavná starostlivosť o dieťa, môže tento rodič na súde požiadať o odňatie alebo obmedzenie rodičovských práv a povinností druhého rodiča (a o prevedenie rodičovských práv a povinností na seba, prípadne iba časti z nich). Súd by mohol, predovšetkým ako miernejší prostriedok v porovnaní k odobratiu rodičovských práv a povinností, zákonom požadované práva na udelenie povolenia a súhlasu odobrať alebo zákonom požadované povolenie a súhlas nahradiť, pokiaľ neexistujú žiadne oprávnené dôvody na odopretie (§ 181 ods. 1 všeobecného občianskeho zákonníka).

3.3. Rodič poverený výkonom rodičovských práv a povinností, v ktorého domácnosti je dieťaťu poskytovaná hlavná starostlivosť, musí síce druhého rodiča vyzrozumieť a poskytnúť mu možnosť vyjadrenia (§ 189 všeobecného občianskeho zákonníka), jeho vyzrozumenie alebo schválenie však nie sú podmienkou pre odchod.

4 Uplatňujú sa na dočasné premiestnenie (napr. v prípade prázdnín, zdravotnej starostlivosti) a na stále premiestnenie rovnaké podmienky? Ak je to možné, priložte prosím príslušné formuláre so súhlasom.

Aj so zreteľom na dočasné premiestnenie v prípade spoločného výkonu rodičovských práv a povinností musia rodičia pri výkone rodičovských práv a povinností, pokiaľ je to uskutočniteľné a možné, postupovať na základe vzájomnej dohody (§ 137 ods. 2 posledná veta všeobecného občianskeho zákonníka). Dôkaz o dohode však nie je podmienkou odchodu.

Požiadavka vzájomnej dohody môže aj úplne zákonne odpadnúť, napríklad ak sa má spontánne uskutočniť víkendová návšteva starých rodičov v zahraničí a druhý rodič počas tejto doby aj tak žiadny kontakt s dieťaťom neplánoval (v tomto prípade by získanie súhlasu nebolo vôbec účelné).

To isté platí pre prípady, v ktorých má byť druhý rodič iba vyzrozumý (§ 189 ods. 1 všeobecného občianskeho zákonníka), pričom bude od okolností jednotlivého prípadu (napr. od trvania, destinácie a účelu cesty) závisieť, či bude dočasné premiestnenie vôbec považované za dôležitú záležitosť.

Posledná aktualizácia: 22/12/2018

Obsah pôvodných vnútroštátnych jazykových verzií na tejto webovej lokalite spravujú príslušné kontaktné body EJS. Preklady týchto textov zabezpečila Európska komisia. V prekladoch preto ešte môžu chýbať možné úpravy pôvodných textov, ktoré neskôr vykoná príslušný štátny orgán členského štátu. Európska justičná sieť pre občianske a obchodné veci ani Európska komisia nenesú žiadnu zodpovednosť ani inak neručia za informácie alebo údaje, ktoré tento dokument obsahuje alebo na ktoré odkazuje. Právne normy v oblasti autorských práv členského štátu zodpovedných za túto stránku nájdete v právnom oznámení.